

Katona Zsuzsanna

E-learninges audio-vizuális nyelvi hanganyagok felhasználása a pénzügyi-számviteli szaknyelvi programban

Igen nehéz érdekes hangzó anyagokkal ellátni a hallgatókat, kivált, ha pénzügyi, számviteli szakterületről van szó. A Budapesti Gazdasági Egyetem (BGE) Pénzügyi, Számviteli Karának oktatói felvállalták, hogy – építve korábbi, hasonló intézményi kezdeményezések tapasztalataira és tanulságaira – összeállítanak a YouTube-on elérhető videós anyagok felhasználásával egy tizenhat fejezetből álló kiegészítő tananyagot. Az anyag elsősorban a távoktatási tagozaton, harmadéven tanulók számára készült, de a nappali képzésen részt vevő hallgatók készségfejlesztésére is alkalmas.

A tananyagfejlesztés célja az volt, hogy érdekes témájú és könnyen érthető, kollokvialis stílusú videófilmek segítségével közelebb hozzuk a hallgatókhoz a tanult számviteli témákat, és növeljük a tanulás eredményességét. Már a tesztidőszak elején kitűnt, hogy a tananyagot tanulmányozó hallgatók szívesen foglalkoznak ezekkel a videókkal és hozzájuk tartozó feladatlapokkal. A kiegészítő tananyag bevezetésének a tapasztalatait mutatja be a tanulmány.

„Nem a tanuló buta, hanem a módszerek rosszak. Sokan elkönnyvelik magukban, hogy nem értik az angolt” – mondta Madzsid Al-Gharawi Attila, a magyar fejlesztésű Xeropan-nel² foglalkozó portálon. A fejlesztők szerint a jelenleg használt eszközök, a könyvek, „édesanyáink generációjának íródtak.”³

Bevezetés

Könnyű belátni, hogy a nyelvtanulásra minden szaktantárgy mellett nagy szükség van. Mégis napjainkban a nyelvoktatás, még a szaknyelvi oktatás is, kissé periférikus helyre került a felsőoktatásban. Ezért a korábbinál erőteljesebben kellene támaszkodni a módszertani lehetőségek kiaknázására és a hallgatók önálló tanulási képességeire és hajlandóságára.

A felsőoktatás módszertanának palettájába sokféle módszer tartozik, kezdve a „hagyományos” tudásátadással, folytatva a konstruktivista, kollaboratív, konnektivista és egyéb alternatív módszerekkel, melyek folyamatosan, egymással átfedésben változnak. Kétségtelen azonban, hogy a tanulás sikerének egyik legnagyobb titka az érdeklődés és motiváltság.

² ingyenes interaktív angolnyelv-oktató mobil applikáció

³ <http://elearning.co.hu/mobil-applikacios-nyelvtanulas-3-resz/> (Letöltve: 2016. 01. 24.)

A vizsgálat témája

A projekt célja annak vizsgálata, mennyiben járul hozzá a kiegészítő videós hanganyag a hallgatók számára készült nyelvi tananyag tartalmának megértéséhez, illetve az idegen nyelv eredményes szóbeli és írásbeli használatához.

A távoktatási tagozaton különösen nagy szükség van arra, hogy a hallgatók az élő beszéddel találkozzanak, és hogy a nyelvtudásukat önálló tanulás keretei között is fejleszteni tudják. Ennek érdekében arra vállalkozott a Pénzügyi, Számviteli Kar Szaknyelvi Tanszéke, hogy kiegészítse a távoktatásban használt utolsó féléves angol szakmai anyagot egy olyan e-learninges audio-vizuális kiegészítő anyaggal, mely tartalmilag kapcsolódik a pénzügyi és számviteli szaknyelvi programhoz. Célunk volt, hogy kicsit felfrissítsük a távoktatásban részt vevő hallgatóknak korábban elkészült, igen alaposan összeállított, kimerítő, ám statikus angol szaknyelvi anyagát.

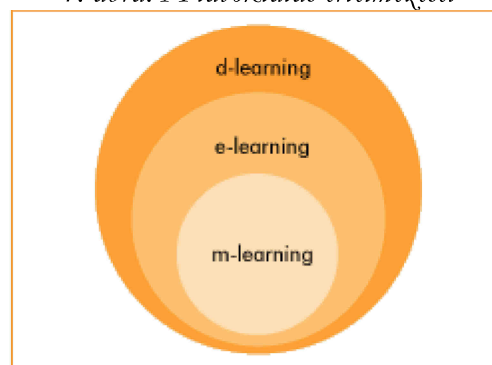
Az írott szöveg olvasása nem eléggé aktivizálja az elmét, passzív befogadásnak minősül. Ezért a tanulási folyamatot célszerű megtámogatni más eszközökkel, például hallott és látott anyagokkal. Így több csatornán kerülhet be az információ az elmébe, és várhatóan jobban meg is ragad. Ha azonban ezt még valamilyen gyakorlati tevékenység is kiegészíti, például szóbeli feladat vagy írásbeli feladatlap, még jobban bevésődik az anyag.

Vállalkozásunkban építeni lehetett a hasonló intézményi kezdeményezések tapasztalataira és tanulságaira.

Az e-learning fogalma

Elnevezésünkben támaszkodtunk a hagyományos távoktatás úgynevezett D-learning, E-learning, sőt, az újabb keletű M-learning értelmezésére (1. ábra).

1. ábra. A távoktatás értelmezései

Az ábra forrása: Tsvetozar Georgiev – Evgenia Georgieva – Angel Šmrikarov: M-L earning – a New Stage of e-learning . CompSysTech'2004.
<http://ecet.ecs.ru.acad.bg/cst04/Docs/slV/428.pdf>

A hagyományos távoktatásos képzések (D-learning) definíciója szerint a távoktatás olyan oktatási forma, amelyben a tanár és a diák között nagy a fizikai távolság, nem egy helyszínen tartózkodnak az oktatási folyamat során. A távoktatás ötvözhető, vagy kizárólagos formában használhatja a hagyományos levelezést, az e-mailt, az egy- és kétirányú video-, illetve műholdas adásokat és az IKT-eszközöket (Komenczi, 2006).

Az e-learning értelmezése és gyakorlati megvalósulása definíciós és módszertani szempontból is sokrétű és esetleges. Szakmai szempontból több kutató is hajlik arra, hogy az elektronikus nyitott képzést a klasszikus nyitott képzés egy új, integráló médian keresztül történő megvalósulásának tekintse. Ebben a vonatkozásban tehát e-learningnek csak a módszertanilag irányított, önképzésre alkalmas kurzusokat tekinthetjük. Esetünkben az elkészült hangzóanyag tekinthető komplementer vagy additív anyagnak is, minthogy fenti megközelítésben elfogadható meghatározás lehet, ha e-learningnek nevezzük a döntően elektronikusan prezentált tartalmakat, függetlenül attól, hogy hálózati kapcsolattal, például internettel vagy intranettel támogatottak-e. Szűkebb meghatározás szerint az E-learning az infokommunikációs eszközök által támogatott tanítási-tanulási folyamat, a távoktatás eszköze és/vagy alterülete. Az e-learning az interaktivitás révén nyújt többet a merev web alapú képzésnél.⁴

Az M-learning a távoktatás és e-learning legújabb fajtája, mely során az egyén bárhol és bármikor tud permanens kábeles vagy hálózati kötöttségek nélkül tanulni. Ennek eszközei a laptop, a noteszgép, a tablet PC, PDA és a mobiltelefon.⁵

Eszerint a kiterjesztett definíció szerint tananyagunk rugalmasan ötvözi mindhárom megközelítést. Erre való hivatkozással, noha az általunk készített tananyag nem önálló platformon fut, alkalmas a hallgató önálló, részben interaktív tanulási tevékenységének inspirálására és irányítására, hiszen megvalósítja a modern tanulási felfogás egyik jelentős kritériumát: a tanuló helytől, távolságtól függetlenül, saját időbeosztása szerint végezheti el az anyagot.

Ahogy a nyitott egyetemek az 1970-es évektől ki tudták használni a tévzés és videózás adta új lehetőségeket, ma, a 21. században önálló platformokhoz, önálló szoftverekhez fordulunk: webes lehetőségekhez, böngészőkhöz vagy tartalom megosztó csatornákhöz. Ez nem csupán mennyiségi, hanem minőségi változást is jelent az oktatásban, hiszen a felhasznált források száma egyre bővül, az alkalmazások felhasználhatósága pedig szélesedik és mélyül.

A BGE-n zajló távoktatás, valójában *blended learning*, ami annyit jelent, hogy a hallgató félévenként néhány alkalommal személyes konzultációt folytathat az oktatóval. E fogalomnak magyarul sem, mint ahogy egy sor más nyelvben sem alakult ki elfogadott megnevezése: nevezhetjük *vegyes tanulásnak*, vagy *kevert tanulásnak*. A fogalom értelmezése magában foglalja a 80-as években divatossá vált *open learning* filozófiáját, miszerint a képzési módszereknek és formáknak azt a formáját dolgozták ki egy adott képzési problémára, amelyre az adott hallgatónak szüksége volt (Radácsi – Benedek, 2005).

A *blended learning* gyakorlatának megfelelően a távoktatás tagozaton tanuló hallgatóknak lehetőségük van az oktatójukkal konzultálni az önállóan átvett anyagrészekről. Ebbe illeszthető bele az otthon elvégzett videós tananyag gyakorlása is.

Az online nyelvi videós hanganyag

A távoktatás tagozatra a három féléves nyelvi képzéshez igazodva négykötetes jegyzetsorozat készült, amely felöleli a makroökonómia, a mikroökonómia, a pénzügy és a számvitel alapvető fogalmait, azok angol nyelven történő értelmezését és egyes elemeinek gyakorlását. Hangzó anyag eddig nem készült egyik kötethez sem, de vállalkozásunk

⁴ <http://elearning.itc.hu/>, <http://www.elearnspace.org/>

⁵ <http://en.wikipedia.org/wiki/M-learning>

hasznosságában bízva fontolóra vesszük, hogy a teljes sorozathoz készítünk hangzó anyagot.

A *Pénzügyi-számviteli angol szaknyelv* című tantárgy tanulásának célja, hogy a hallgatók idegen nyelven is tisztában legyenek azokkal a szavakkal, kifejezésekkel, amelyek e rendkívül széles palettájú szakmában felmerülhetnek. A jegyzetsorozat 4. köteté tizenhárom fejezetre osztva felöleli a pénzügyi-számviteli angol sokrétű alkalmazásait. A jegyzet foglalkozik a számviteli fogalmakkal, a számlatípusokkal, a számvitel fajtáival, a kettős könyveléssel, a számviteli alapelvekkel, a külső, belső könyvvizsgálattal, a számviteli szakmákkal, a pénzügyi kimutatásokkal, a számviteli szabványokkal, a számviteli alapelvekkel, a kontrollinggal, a költségvetés készítésével, a számviteli szakmákkal, a vezetői döntéstámogatással továbbá a célnyelvi országok egyes gyakorlataival.

A hangzó anyagunk ezekre a fejezetekre tekintettel készült, figyelembe véve, mivel kellene azokat kiegészíteni, színesebbé tenni.

Igen nehéz élvezetes hangzó anyagokkal ellátni a pénzügyi, számviteli távoktatásos hallgatókat, hiszen tapasztalataink szerint a tankönyvpiacon és egyéb forrásokban vagy nem elég mélyreható, vagy túlságosan részletekbe menő hangzó anyagok vannak, melyek nem illeszkednek jól a képzési programhoz. Ezért hívtuk segítségül a YouTube-ot, és készítettük el a tizenhat részből álló kiegészítő anyagot, mellyel elsősorban a távoktatáson, utolsó éven tanulókat, másodsorban a nappali képzésen résztvevő ugyancsak végzős hallgatókat céloztuk meg (Katona, 2015).

A YouTube-ról manapság egyre több ismeretet, forrásanyagot szerezhetünk a tudomány, szórakozás, tanulás, ezermesterkedés, művészet, mindenféle területén (Nemes-Csilléry, 2006). Sokak saját publikus csatornát működtetnek, melyeket meglátogatva egyre több információhoz jutunk általuk, és amennyiben nem vagyunk „viszonteladói”, ezek az anyagok nem esnek a szerzői jog hatálya alá. Éppen ezért „*Nem véletlen, hogy sokan a Youtube-hoz, a Google-bez és a filmekhez fordulnak segítségért. Ezek az eszközök azonban nebezen strukturálhatók, kibívás a megfelelő választokat kinyerni.*”⁶ A tizenhat egységből álló tananyag összeállítása ennek megfelelően hosszas gyűjtőmunkával járt. A válogatás szempontjait a továbbiakban részletezem.

A válogatás és szerkesztés nehéz feladat – lehetett volna konzekvensen *azonos* előadóhoz, *egy bizonyos* csatornához, *egy* adott oktatási vagy egyéb tananyaghoz illő intézményi csatornához ragaszkodni. Az anyagok válogatásánál törekedtünk arra, hogy a videó megbízható forrásból származzon, ugyanakkor mind megközelítésben, mind előadásmódban, mind kiejtésben különbözzenek ezáltal lehetőséget teremtve a sokszínűségnek. A különböző forrásokból származó anyagok lehetővé teszik, hogy a hallgatók az angol nyelv brit, amerikai és más dialektusait is gyakorolják.

Hogyan használható az anyag?

A sorozat jelenleg 16 részből áll, melyek mindegyike a jegyzet fejezeteinek és egyúttal az érintett témaköröknek egy-egy eleméről vagy aspektusáról ad képet. Mindent nem vállalhat fel egy pár perces (jellemzően 3-6 perces) videó, de ez nem is volt cél az anyag összeállításánál. Az elképzelés szerint a hallgatókhoz közelebb kerülnek a tanult számviteli témák, hiszen vonzó és könnyen érthető, kollokvialis stílusú videókat hallanak, ezekkel kell

---

⁶ <http://elearning.co.hu/mobil-applikacios-nyelvtanulas-3-resz/>

dolgozniuk. Az életbeli példák, az autentikus környezet és beszéd élethűvé és egyúttal élvezetessé teszi a tankönyv témáit.

A kiegészítő tananyag tartalmazza a videófilmeket, a szövegeket, egy feladatlapot és a megoldó kulcsot.

Ami az anyagot egységgé fűzi össze, az a harminc pontos feladatlap, amely minden egyes anyaghoz elkészült. A feladatlap tartalmaz szövegértési, szókincsbeli, nyelvtani, illetve nyelvhasználati (usage) feladatokat. A szövegértési feladatok igaz-hamis, mondatrész kiegészítő, „fejezet” kiegészítő és mondatrész-párosító feladatok. A szókincsmérő gyakorlatok táblázatos, szópárosító, magyarázó, szinonima-kereső, ellentétpár-kereső, meghatározásra alapuló stb. feladatokat tartalmaznak. A nyelvtanban nem törekedtünk arra, hogy szisztematikus nyelvtani áttekintést adjunk, mivel ez az anyag utolsó éves hallgatóknak készült, akik várhatóan birtokában vannak a nyelvtani alapoknak. Minden videóban találkozhatunk azonban bevésendő, megszívlelendő nyelvtani, vagy nem kifejezetten nyelvtani, inkább nyelvhasználati (usage) elemekkel, melyek gyakorlása biztosabbá teszi a nyelvtudást. A feladatlapokkal kíséreltük meg a tanulás strukturálását és irányítását. A jellemzően 30 pontos feladatlapot fél-egy óra alatt lehet megoldani, egyéni tempótól függően.

A feladatlapok mellékletét képezik a szövegek és a megoldási kulcsok. Ennek előnye nyilvánvaló: a szöveg segít a megértésben, az autentikus hangzáshoz való hozzászokásban, a megoldó kulcs pedig lehetővé teszi az önellenőrzést.

A feldolgozás módja a tekintetben egységes, hogy a hallgató, miután egyszer vagy többször megtekintette a videót, esetleg elolvasta a mellékelt szövegátíratot, megoldja a feladatlapot. Esetenként ettől eltérhetünk a blended learning keretein belül. Egyes hangzóanyagok ugyanis lehetőséget adnak arra, hogy további szóbeli feladattal aktivizáljuk a hallgatót: például mondja el, hogyan beszél a munkájáról az illető a filmben, mennyire szereti a munkáját, mennyire elkötelezett, mit tart kihívásnak, miért tartja azt jónak az ő családi helyzetében stb. Ez teret ad a szabad beszédnek is. A számlatípusok területén, a külső és belső könyvvizsgálat kapcsán, a számviteli szabványok kapcsán vita is folytatható a résztvevők tapasztalatai alapján, össze lehet hasonlítani hazai és célnyelvi gyakorlatot, interjút lehet készíttetni a videó szereplőivel, és folytathatnánk a sort.

Az elkészült anyag abban az értelemben még nem interaktív, hogy a digitalizált változat még nem készült el.

A vizsgálat eredménye

Az elkészült videós tananyag egy része, amely az elmúlt félév során az adott témakörökhöz illeszkedett, három csoportban kipróbálásra került: egy nappali tagozatos (15 fő) és két távoktatás tagozatos (50 fő) csoportban. A nappalisok órakeretben, illetve Coospace felületen beadandó feladatként kapták a feladatot. A távoktatás tagozatos hallgatók nem kötelező beadandóként, hanem ajánlott feladatként dolgozhattak az anyaggal. A jelenlegi keretrendszerben az idegen nyelv tanulása a legkevésbé vonzó a távoktatásos hallgatók számára, mégis mintegy 80%-os volt a pozitív reakció. Ez azt jelenti, hogy az 50 fős mintából 40 kitöltött feladatlap érkezett vissza. A távoktatásos hallgatóknak nem kötelező a konzultációra járás sem, a fenti hallgatók zöme mégis beadta a feladatot Coospace-n, néhányuk pedig e-mailben küldte el. Azok pedig, akik jártak a konzultációra, kíváncsiak voltak arra, hogyan dolgozzuk fel az anyagot.

Az adatok feldolgozásának módja, tekintve, hogy ez pre-tesztelésnek tekinthető, nem tudományos, inkább gyakorlati. A kitöltött feladatlapokra a hallgatók szóban vagy a Coospace-n értékelést kaptak. A kurzus végén összegyűjtöttük a hallgatók véleményét is. A tudományos adatfeldolgozás igénye nélkül az összkép nagyon pozitív volt. Néhány véleményt idézek:

„Nagyon tetszett az anyag, ennek alapján végre megértettem, amit a könyv körülményesen fogalmazott...”

„Jó, hogy különböző kiejtéseket hallok, szokom a brit angolt és az amerikaiat...”

„Változatos, tetszettek a feladatok, nagyon rendben voltak.”

„-Ugye, fölteszi a Tanárnő a többit is a Coospace-re?”

Várható hasznosíthatóság

Az Internetes autentikus videós hangzó anyagok várhatóan színesítik, mélyítik, kiegészítik a hallgatók tudását az adott témakörökben. Mivel a tizenhat részes tananyag változatos, azaz brit, amerikai, ausztrál és indiai kiejtésű forrásokból származik, a hallgatóknak lehetőségük van többféle kiejtés megismerésére, felismerésére, az arra való aktív – egyelőre írásbeli – reagálásra. A nappali tagozatos hallgatók órán megvitatták a látottakat, aktívan, szerepjátszással mélyítették el a szakmai és nyelvi tartalmat. Az ő reakciójuk is pozitív volt.

Digitális háttér

Az EU e-learning-meghatározása (*European Commission eLearning Action Plan 2001*) elég tág kereteket ad az oktatásszervezőknek.

A korszerű multimédiás technológiák és az internet használatának kombinációja lehetővé teszi az oktatás minőségének javítását, az együttműködést és információcserét. Ennek figyelembe vételével minden bizonnyal tananyag-korszerűsítésnek tekinthetők az eddigi eredmények is, bár tovább kívánunk lépni vele. Tervünk, hogy az anyagot tovább teszteljük, az esetleges hiányosságokat pótoljuk, a kevésbé sikeres, kevésbé népszerű elemeket lecseréljük jobbra, aktuálisabbra.

A *Felnőttképzési Kutatási Füzetek* értelmezésében kulcskérdés a szabad hozzáférés ezekhez a modern módszertanok szerint készült tananyagokhoz, melynek próbál megfelelni minden nyitott rendszerű oktatás. Kérdés, hogy a hasonló céllal készült anyagok milyen keretrendszeren keresztül jutnak el a célközönséghez, ami esetünkben a távoktatásos hallgató. A BGE-en jelenleg mindenki számára elérhető a Coospace tanulási platform, amely – noha bizonyos korlátok között, – de legalábbis eddig megfelelő felületet biztosított a tananyaghoz. A Coospace lehetőséget ad arra, hogy egyénileg, illetve csoportosan kommunikáljunk a hallgatóval; szabaddá tehetjük, vagy tilthatjuk a csoport számára a többiek munkájához való hozzáférést, valamint az értékelési rendszer is meglehetősen rugalmas.

A jövőben megfontolandó, ne válasszunk-e más keretrendszert, például a Moodle elektronikus tanulási platformot, főként az újabb fejlesztésű Moodle 2.5-t, ami más lehetőségeket is adhat a feldolgozásra. ⁷

---

⁷ <http://elearning.co.hu/keretrendszer-valasztas/>

A digitális lehetőségek kiaknázásának előfeltétele az oktatók felkészítése az eszközök és szoftverek használatára. A felsőoktatásban, sajnálatos módon kevés erre fordítható ideje van az oktató gárdának, hiszen az ilyen rendszerek elsajátításához sok idő szükséges. A másik probléma az, hogy a fejlesztések lassúak, akár nyílt forráskódú, akár nem-nyílt forráskódú rendszerekről is van szó. Ennek vélhetőleg részben anyagi oka van, bár az oktatásmenedzsment rendszereket forgalmazó és telepítő cégek általában kínálnak képzéseket az újonnan bevezetett rendszerhez.

Hivatkozások:

- European Commission eLearning Action Plan 2001. Letölthető: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2001:0172:FIN>
- Katona, Zs. (2015). *Látogasd a csatornámat*. Előadás elhangzott a SZOKOE XV. Konferenciáján. Keszthely: 2015. november 20. Programfüzet letölthető: http://inyk.bme.hu/images/images/files/vegleges_program.pdf
- Komenczi, B. (2006). Az E-learning lehetséges szerepe a magyarországi felnőttképzésben. *Felnőttképzési kutatási füzetek*. Budapest: Nemzeti Felnőttképzési Intézet. https://konyvtar.munka.hu/files/03_komenczi.pdf (Letöltve: 2016. 01. 24.)
- Nemes, Gy. – Csilléry, M. (2006). *Kutatás az atipikus tanulási formák (távoktatás/e-learning) modelljeinek kifejlesztésére célcsoportonként, a modellek bevezetésére és alkalmazására*. Budapest: Nemzeti Felnőttképzési Intézet. <http://vmek.oszk.hu/06800/06829/06829.pdf> (Letöltve: 2016. 01. 21.)
- Radácsi, I. – Benedek, A. (2005). Az e-learning a felnőttképzésben (trendek, perspektívák, európai környezet). <http://mek.oszk.hu/06500/06555/06555.pdf> (Letöltve: 2016. 01. 22.)

Weboldalak

- Keretrendszer-választás*. E-learning Blog: <http://elearning.co.hu/keretrendszer-valasztas/> (Letöltve: 2016. 01. 25.)
- <http://elearning.co.hu/mobil-applikacios-nyelvtanulas-3-resz/> (Letöltve: 2016. 01. 24.)
- <http://eca.state.gov/forum/vols/vol35/no2/p2.htm>
- <http://eca.state.gov/forum/vols/vol35/no2/p2.htm>